

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE DIN SECOLELE XIV—XV DE LA SUCEAVA— PARCUL CETĂȚII*

Cercetările întreprinse la Suceava în ultimele două decenii au adus noi contribuții la cunoașterea umora din diversele aspecte ale vieții social-economice și politice a acestei așezări urbane în decursul epocii medievale. Totodată, ele au furnizat date numeroase și concludente asupra unor probleme esențiale privind apariția și dezvoltarea orașului, elucidând, în mare măsură, și problema evoluției sale teritoriale. În acest context se înscriu și cercetările efectuate în Parcul Cetății, care au permis identificarea unei noi zone de locuire feudală, datînd din ultima parte a secolului al XIV-lea și începutul celui următor.

Platoul Parcului Cetății este situat în partea de est a orașului, nu departe de platoul Cetății de Scaun, de care a fost despărțit spre nord-est printr-o alveolare mlăștinoasă, datorată bogatelor izvoare ce se îndreaptă din acest loc spre pîriul Cetății. Spre vest, platoul se termină în pante abrupte în valea pîriului Cetății, iar spre sud și sud-vest se învecinează cu drumul județean Suceava—Bosanci—Udești¹.

Locuirea medievală se află pe pantele line de sud-est ale platoului, care coboară spre pîriul Cetății.

Primele săpături au început în anul 1967, descoperindu-se cu acest prilej urme sporadice de locuire medievală, încadrate cronologic în secolele XIV și XV². De-abia în cursul săpăturilor din anul 1971 a apărut primul complex arheologic, cînd în zona sud-estică a platoului a fost dezvelită o locuință de suprafață.

Locuința se prezenta sub forma unei depuneri de materiale, la o adîncime cuprinsă între 0,35—0,45 m și suprapunea o groapă de mari dimensiuni din perioada culturii Criș. Locuința avea formă rectangulară și era orientată SV—NE. Dimensiunile sale erau destul de mici, cu laturile de aproximativ 3 × 2,60 m (fig. 1). Limitele locuinței nu au fost sesizate decît prin răspîndirea materialelor de inventar, ceea ce dă, firește, o anumită probabilitate dimensiunilor stabilite. Ea era construită din materiale lemnoase, avînd pereții lutuiți, fapt dovedit de numeroasele resturi de lemn carbonizat, și de chirpicii răspîndiți pe întreaga suprafață a locuinței. Săpăturile întreprinse nu ne-au furnizat date precise în ceea ce privește sistemul de construcție sau eventualele amenajări interioare ale locuinței. Lipsa urmelor de pari, pe care se sprijinea acoperișul locuinței, a tălpilor-bîrnă și a vetrei ne împiedică să tragem concluzii în această privință. După cum rezultă din resturile lemnoase carbonizate, cît și din unele piese metalice deformate prin ardere, părăsirea locuinței poate fi pusă pe seama unui incendiu.

În partea nord-estică a locuinței s-au găsit urmele unei platforme de mortar, de culoare galben-cenușie, care pe alocuri era suprapusă pe un pat de pietre.

Materialele descoperite în perimetrul locuinței se compun din obiecte din metal și os, precum și din numeroase fragmente ceramice.

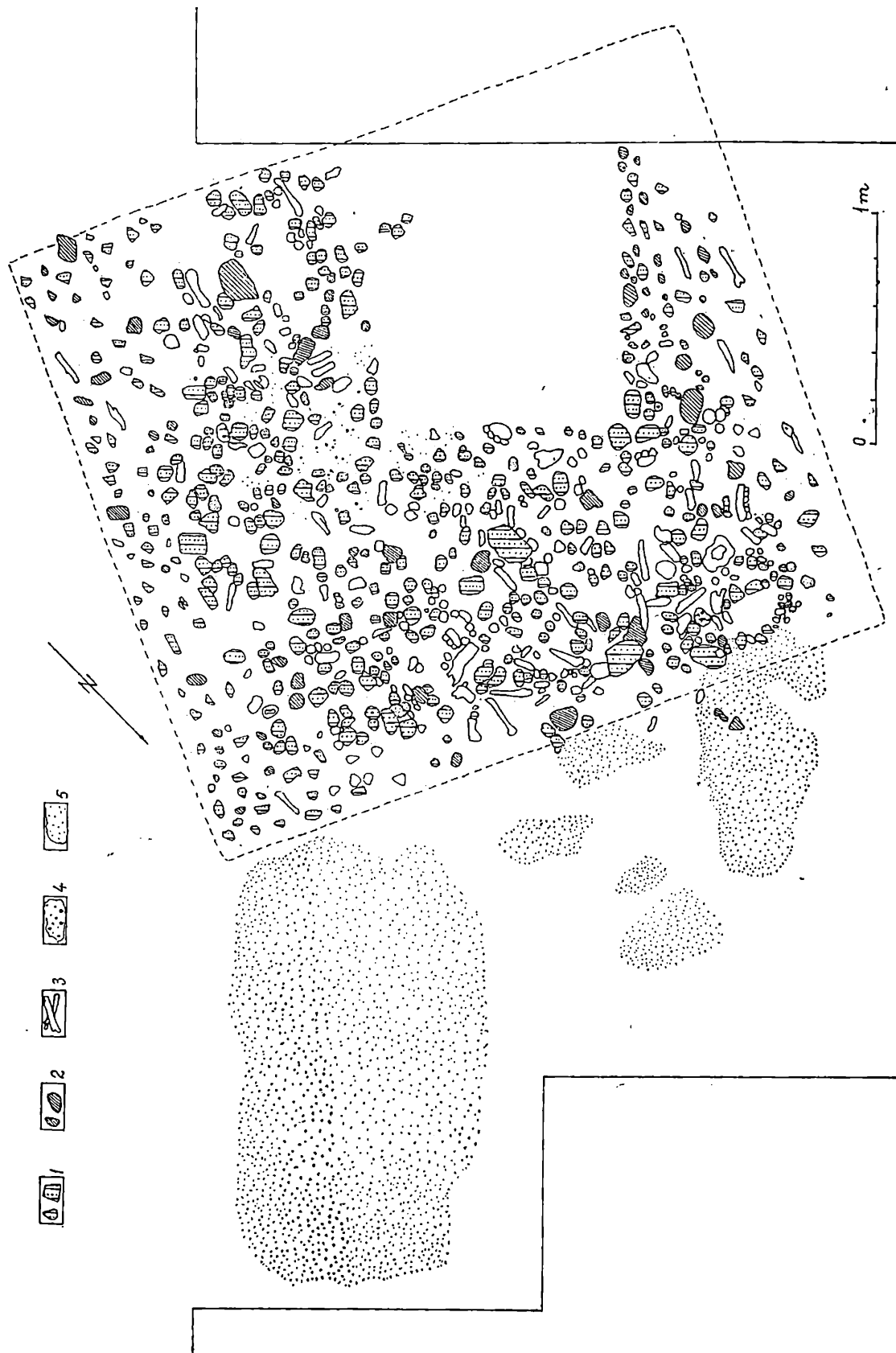
Obiecte din metal. În cadrul acestei categorii de obiecte menționăm: 1 lacăt (fig. 2/10), 2 scoabe (fig. 2/8—9), 4 cuțite (fig. 2/2, 6—7, 11), 1 cercel (verigă) de tîmplă (fig. 2/1) și 1 obiect de utilizare incertă (fig. 2/3).

* Din anul 1975, pe acest loc a fost amenajată o zonă de agrement, care a primit denumirea de Parcul Cetății.

¹ C. Martinluc și V. Băcăvanu, *Contribuții la studiul geomorfologic al orașului Suceava și al împrejurimilor sale*, în *AȘU—Iasi*, s. II, t. VI, 1960, f. 4, p. 372, fig. 12.

² Cercetările arheologice din punctul Parcul Cetății au fost efectuate de N. Ursulescu, unele din rezultatele acestora

fiînd publicate în următoarele lucrări: N. Ursulescu, *Neoliticul timpuriu de pe teritoriul Sucevei*, în *Lucrările științifice ale cadrelor didactice*, I, Suceava, 1970, p. 257—261; idem, *Topoarele perforate din cadrul culturii Criș de pe teritoriul României*, în *Carpica*, V, 1972, p. 72—73; idem, *Așezările omenești de pe teritoriul Sucevei pînă în secolul al VI-lea*, în *Studii și materiale*, III, Suceava, 1973, p. 2—3.

Lacătul este deformat prin ardere și puternic oxidat. El este compus dintr-un cilindru, pe care sînt prinse două brațe dreptunghiulare, rotunjite la capete. Brațele, marginile cilindrului și cele două aripioare de la baza acestuia sînt acoperite cu o foiță de aramă. Aplicarea acestei foițe și pe fața interioară a cilindrului ne face să considerăm că scopul ei nu era doar pur decorativ. Mecanismul de funcționare este cel obișnuit în cazul lacătelor de tip cilindric. Prin brațele aflate la partea superioară se introducea zăvorul, format dintr-o bară cu secțiunea rotundă. Bara inferioară a zăvorului, la capătul căreia erau prinse arcurile, era formată din patru tije și pătrundea de-a lungul cilindrului. Atunci cînd arcurile intrau în corpul cilindrului lacătul se închidea prin blocarea zăvorului. Pentru deschidere se introducea cheia în cilindru prin orificiul aflat în partea opusă pătrunderii zăvorului. Aceasta strîngea lamele arcurilor, lăsînd zăvorul să iasă din cilindru.

Lacătele de tip cilindric cunosc o gamă largă de tipuri și variante, dată fiind folosirea lor în timp pe o perioadă destul de îndelungată³.

Pe teritoriul României, un lacăt similar celui descoperit la Suceava pe platoul Parcului Cetății a fost găsit la Baia într-un complex datat în secolul al XIV-lea⁴. Exemplare aproape identice s-au descoperit și în așezările rurale de la Hudum-Botoșani⁵ și Coconi⁶, ele fiind încadrate din punct de vedere cronologic în a doua jumătate a secolului al XIV-lea și, respectiv, în primele decenii ale secolului următor. Un alt lacăt, mai evoluat ca tip, a fost descoperit chiar pe Platoul din fața Cetății de Scaun de la Suceava⁷.

În afara granițelor țării noastre, piese asemănătoare ca formă datează de la sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul celui următor, cum sînt cele de la Opole⁸, din Polonia. Cele mai apropiate analogii pentru acest lacăt le aflăm însă la Cracovia⁹ și în așezarea întărită de la Siedlatków¹⁰, ambele pe teritoriul Poloniei, în U.R.S.S., la Moscova¹¹ și Orheiul Vechi¹², și în Ungaria¹³. Lacătele descoperite în localitățile mai sus menționate au fost datate în perioada cuprinsă între mijlocul secolului al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea.

În locuință au mai fost găsite două scoabe, una din ele avînd un capăt îndoit în formă de cirlig (fig. 2/9).

Cele patru cuțite, păstrate în stare mai mult sau mai puțin fragmentară, sînt de dimensiuni destul de mici. Ele pot fi clasificate în două tipuri bine distincte: cuțite cu peduncul de prindere a minerului, avînd lama îngustată spre vîrf (fig. 2/7, 11) și cuțite cu minerul perforat pentru prinderea plăselelor și lama lătită (fig. 2/2, 6). În ceea ce privește analogiile cele mai apropiate, menționăm descoperirile de la Lunca—Dorohoi¹⁴ și Băiceni¹⁵, în Moldova, precum și pe acelea de la Coconi¹⁶, din Muntenia.

Cercelul de tîmplă, lucrat din aramă argintată, este compus dintr-o verigă cu secțiunea rotundă, avînd unul din capete înfășurat în spirală. Pe verigă sînt înșirate trei sfere, formate din cite două jumătăți sudate; sfera centrală este de dimensiuni mai mari în comparație cu celelalte două. Între sfere, pe verigă este înfășurat un fir în torsadă.

În săpăturile efectuate în așezarea rurală de la Hudum-Botoșani au fost descoperiți doi cercei de același tip cu cel de la Suceava, dintre care unul datat cu monedă din timpul domniei lui Petru Mușat¹⁷.

În regiunile învecinate țării noastre astfel de exemplare au fost găsite în Bulgaria, la Tetevensko¹⁸, și în Iugoslavia la Dobrača¹⁹, fiind datate în secolele XIII—XIV. În Ungaria, la

³ Pentru modul de funcționare al lacătelor cilindrice și clasificarea acestora vezi V. A. Kolčîn, *Černaja metallurgija i metalloobrabotka v Drevnej Rusi*, în *MIA*, 32, 1955, p. 152—153; idem, *Železobrabotyvušĕee remesto Novgoroda Velikogo*, în *MIA*, 65, 1959, p. 84 și urm.

⁴ D. Gh. Teodor și Em. Zaharia, *Noi date arheologice referitoare la trgul Baia*, în *Materiale*, IX, 1970, p. 360—362, fig. 4/2.

⁵ Informație N. Zaharia. Materiale în colecția Muzeului județean Botoșani.

⁶ N. Constantinescu, *Coconi. Un sat din Cîmpia Română în epoca lui Mircea cel Bătrîn*, București, 1972, p. 94, fig. 49/1, pl. VI/21.

⁷ B. Mitrea și colaboratori, *Șantierul arheologic Suceava—Cetatea Neamfului*, în *SCIV*, VI, 1955, 3—4, p. 760, fig. 5/2.

⁸ M. Haisig, *Wytwory Źłusarskie odkryte w Opolu na Śląsku*, în *MW*, IV, 1956, pl. XXXIX, fig. 1, 33.

⁹ M. Kwapienowa, T. Lenkiewicz, B. Nowogrodzka, K. Radwański, A. Walowy, *Badania na Okole w Krakowie w 1963*, în *MA*, IX, 1968, p. 324, fig. 5 d.

¹⁰ J. Kamińska, *Siedlatków, obronna siedziba rycerska z XIV wieku*, în *Prace — Łódź*, 15, 1968, p. 64, pl. III/15.

¹¹ L. A. Golubeva, *Raskopki v Vrejskom Kremle*, în *MIA*, 12, t. II, 1949, p. 138, fig. 2/1.

¹² P. P. Birnea, *Usad'by remeslennikov XIV v. v Starom*

Orchee, în Archeologičeskie issledovanija v Moldavii (1972 g.), Kișinev, 1974, p. 188, fig. 2/1; idem, *Juvilirnaja masterskaja XIV v. iz Starogo Orcheja*, în *Archeologičeskie issledovanija v Moldavii (1973 g.)*, Kișinev, 1974, p. 233, fig. 2.

¹³ F. Temesváry, *Kulcsipusok es zár-Mechanismusok fejlödése a XV században*, în *FolArch*, XIII, 1961, p. 174, fig. 54/8.

¹⁴ D. Gh. Teodor, Eug. Neamțu și V. Spinei, *Cercetări arheologice la Lunca—Dorohoi*, în *AM*, VI, 1969, p. 200, fig. 3/6—7.

¹⁵ R. Popovici-Baltă, *Cercetări arheologice în așezarea din secolele XIV—XV de la Băiceni (jud. Iași)*, în *AM*, VIII, 1975, p. 294, fig. 2/9—10, 12—13.

¹⁶ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 91, pl. V/1—7.

¹⁷ V. Spinei și R. Baltă-Popovici, *Principalele rezultate ale săpăturilor de la Hudum-Botoșani din anii 1970—1972, în Din trecutul județului Botoșani*, Botoșani, 1974, p. 118, fig. 5/6. Vezi în același volum N. Zaharia și Em. Zaharia, *Contribuții privind rezultatele unor cercetări arheologice în Cîmpia Jijiei Superioare din județul Botoșani*, p. 144, fig. 4/1.

¹⁸ P. Moutatchiev, *Novootkriti starini Gložene (Tetevensko)*, în *Izvestija-Société*, IV, 1914, p. 287—288, fig. 267.

¹⁹ M. V. Garašanin, *Sredn'evkovno srpsko grobl'e u Dobrači, în Starinar*, N. S., V—VI, 1954—1955, p. 200, 204, fig. 10 b.

Kiskunfélegyháza, un cercel asemănător apare într-un context arheologic datat în XIV – XV²⁰.

Obiectele din os se reduc doar la două piese, un ac (fig. 2/5) și o plăsea de la minerul 1 (fig. 2/4). Aceasta din urmă are ca decor două linii incizate, dispuse de-a lungul laturii

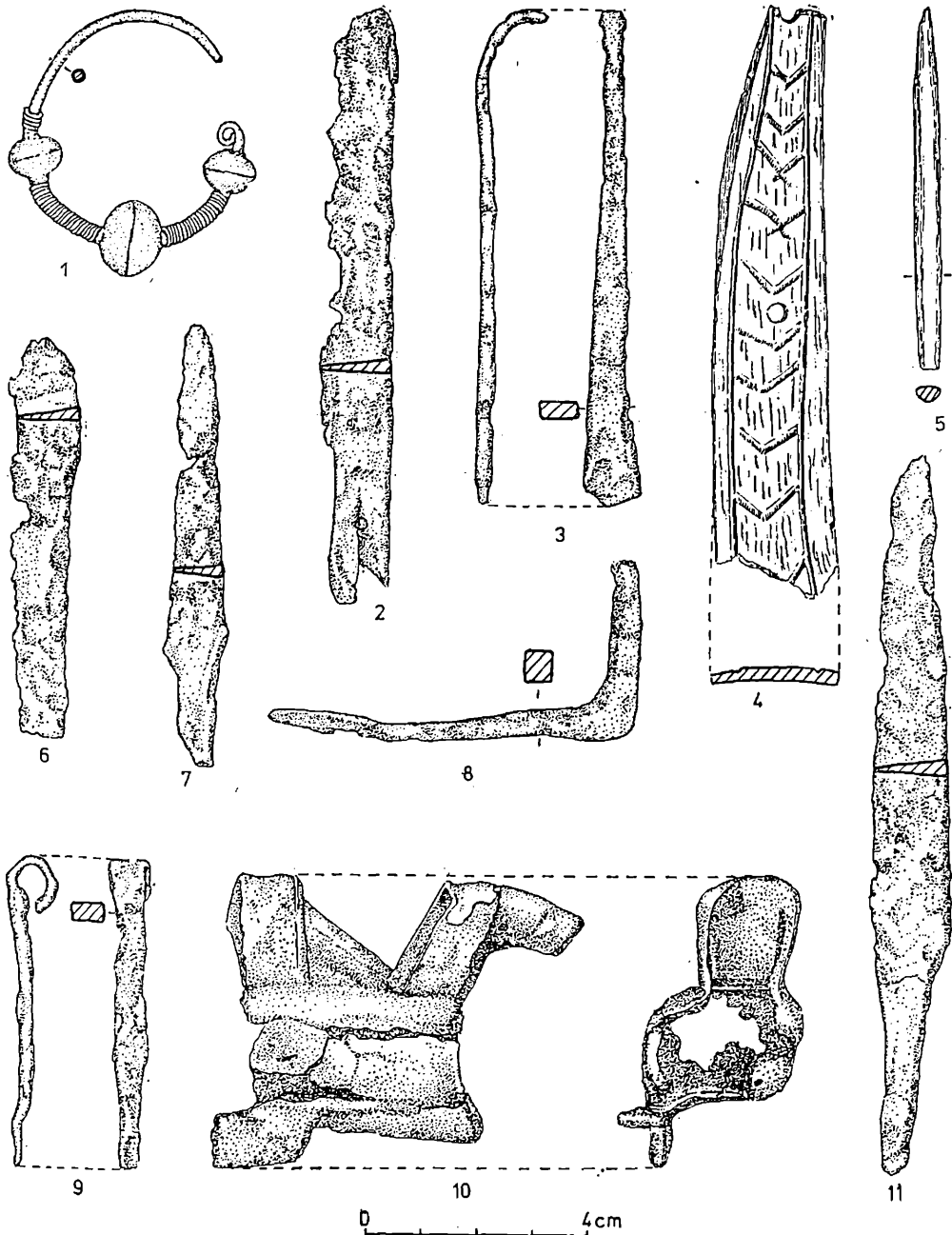

Fig. 2. — Obiecte din aramă argintată (1), fier (2 – 3; 6 – 11) și os (4 – 5).

iar în spațiul dintre ele linii oblice, care uneori se întretaie. Prin perforațiile de pe plăsea niturile de fixare a acesteia pe minerul cuțitului.

²⁰ A. Bálint, *A Kiskunfélegyháza – Templomhalmi temető*, în *EvkSzeged*, 1956, p. 83, pl. X/3.

Ceramica descoperită în locuință este în stare fragmentară, nefiind posibilă reconstituirea nici unui vas în întregime. Ea este în totalitate lucrată la roata cu turație rapidă. În funcție de modul în care s-a realizat arderea, ceramica poate fi clasificată în două grupe principale: A. ceramica cenușie, supusă unei arderi reducătoare și B. ceramica roșie, arsă oxidant.

A. *Ceramica cenușie*. Din punct de vedere cantitativ ceramica cenușie se află în proporție mult mai mare decât cea arsă oxidant. În cadrul acestei grupe deosebim două categorii bine distincte: a) ceramica de aspect zgrunțuros și b) ceramica de aspect nezgrunțuros.

a) Ceramica de aspect zgrunțuros. În această categorie pot fi remarcate unele deosebiri în ceea ce privește calitatea pastei, ea prezentând mai multe variante.

O primă variantă o constituie pasta care are în compoziție microprundișuri de dimensiuni variabile, nisip cu bobul mare, rare granule de calcar și mici fluturași de mică. Lutul folosit în modelarea pastei nu este suficient de bine ales, ceea ce face ca aceasta să aibă un aspect lutos. Din această pastă au fost găsite numai câteva fragmente ceramice, dintre care unul aparține unei căni, cu buza înaltă, avînd o nervură ce delimitează începutul gîtului (fig. 3/19).

A doua variantă este reprezentată prin fragmente de vase lucrate dintr-o pastă de mai bună calitate, care conține în compoziție un procentaj mai scăzut de pietricele. Suprafața vaselor este acoperită cu un strat de angobă și are o culoare uniformă. Pereții sînt destul de groși dar egali în grosime. Ca forme se remarcă numai vase de tip borcan, probabil de dimensiuni mijlocii, cu buza subțiată la partea superioară; buza prezintă pe fața interioară două alveolări ușoare, iar pe cea exterioară o nervură proeminentă (fig. 3/15, 4/7). Vasele sînt decorate pe umăr cu incizii orizontale, linii în val incizate (fig. 5/2) sau cu benzi de linii drepte incizate, executate destul de neglijent cu roțița dințată (fig. 5/4). Un singur fragment de borcan prezintă pe buza un șir de creștături alveolate, dispuse oblic „în spic”.

Cea de a treia variantă este predominantă și de calitate superioară. Pasta este bine frămîntată, omogenă, și are ca degresant nisip cu bobul mic și rareori pietricele. Arderea nu este întotdeauna uniformă, vasele avînd uneori pe ambele fețe o culoare cenușie închisă iar în secțiune cenușie deschisă. În ceea ce privește formele, constatăm prezența vaselor de tip borcan și a cănilor, primele fiind cele mai numeroase.

Borcanele sînt de mărime mijlocie, au pereții subțiri, gîtul bine marcat, umărul bombat și fundul drept sau ușor concav. Ele au la exterior, mai ales pe buza, urme de arsură sau cruste de culoare neagră, ceea ce dovedește folosirea lor la foc. Buza, destul de scundă, este răsfrîntă în afară (fig. 3/9, 18) sau ușor îndreptată spre interior (fig. 3/12—14, 16—17); uneori ea prezintă o nervură la baza gîtului (fig. 3/16) sau o muchie la marginea inferioară (fig. 3/17).

Singurul exemplar de cană, păstrat în stare fragmentară, are gîtul arcuit și delimitat de umerii bombați printr-o nervură simplă, nedecorată (fig. 4/4, 5/1).

Vasele aparținînd acestei variante sînt decorate pe umăr cu caneluri (fig. 3/18), asociate uneori cu benzi de linii drepte (fig. 4/3—4) sau oblice (fig. 4/6), incizate cu roțița dințată. În cazul cănii, decorul din linii incizate este dispus atît la marginea buzei cît și pe umăr, iar canelurile ornamentează partea cea mai bombată a vasului (fig. 4/4, 5/1).

Ceramica cenușie de aspect zgrunțuros își găsește numeroase analogii în descoperirile efectuate în așezări urbane cît și în cele rurale. Printre acestea menționăm pe acelea de la Suceava²¹, Șcheia²², Iași²³, Siret²⁴, Baia²⁵, Roman²⁶, Lunca—Dorohoi²⁷ și Hudum—Botoșani²⁸.

²¹ M. D. Matei, *Unele probleme în legătură cu începuturile vieții orășenești la Suceava*, în *SCIV*, XI, 1960, 1, p. 111—114, fig. 4—5; idem, *Contribuții arheologice la istoria orașului Suceava*, București, 1963, p. 133—135, fig. 11/1—2, 6; 12/3; 14/1—2; 15/1, 3; 22/1, 5; El. Busuioc, *Ceramica locală de uz casnic din secolul al XIV-lea de la Suceava*, în *SCIV*, XV, 1964, 2, p. 209, 212, fig. 1/15, 17; 4/5, 7, 11; 5/3—5, 8, 10; M. D. Matei și colaboratori, *Șantierul arheologic Suceava*, în *Materiale*, IX, 1970, p. 384—386, fig. 7/1, 3; El. Busuioc, *Ceramica de uz comun nesmălțuită din Moldova (secolul al XIV-lea pînă la mijlocul secolului al XVI-lea)*, București, 1975, p. 29—30, 35—37, 44—46, fig. 14/8—9; 17/7—8; 33/1—7, 9; 35/3, 11, 14, 16.

²² Gh. Diaconu, *Considerații asupra ceramicii descoperite la cetatea Șcheia-Suceava*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 926, fig. 6/1—2; Gh. Diaconu și N. Constantinescu, *Cetatea Șcheia*, București, 1960, p. 73—74, fig. 37/1—2; 41/32—35.

²³ Al. Andronic, *Considerații arheologice la istoricul orașului Iași în perioada feudală*, în *AM*, I, 1961, p. 275, fig. 4/1—3; Al. Andronic și Eug. Neamțu, *Cercetări arheologice pe teritoriul orașului Iași în anii 1956—1960*, în *AM*, II—III, 1964, p. 414—415, fig. 3/1—3, 6; Al. Andronic, Eug. Neamțu și M. Dinu, *Săpăturile arheologice de la Curtea Domnească din*

Iași, în *AM*, V, 1967, p. 198—199, fig. 15/3, 4—6, 8; idem, *La résidence princière de Jassy*, în *Dacia*, N. S., XIV, 1970, p. 346—349, fig. 7/2—3, 5, 8.

²⁴ St. Cheptea, *Descoperirile arheologice din 1963 de la Siret*, în *AM*, VII, 1972, p. 348, fig. 4/9, 11; 5/3; Al. Rădulescu, *Die Keramik von Siret (14. Jh.)*. Zur archäologischen Erforschung der moldauischen mittelalterlichen Stadt, în *Dacia*, N. S., XVI, 1972, p. 232, fig. 6/5, 7—8.

²⁵ D. Gh. Teodor și Em. Zaharia, *op. cit.*, p. 360, fig. 3/12, 14; Eug. Neamțu, V. Neamțu și St. Cheptea, *Începuturile orașului Baia în lumina datelor arheologice*, în *AȘU — Iași*, t. XIX, s. III, 1973, 2, p. 173, fig. 3/2, 4; 4/3—4, 8; idem, *Contribuții arheologice la istoria orașului Baia*, în *AȘU — Iași*, t. XXI, s. III, 1975, p. 17—18, fig. 2/9—10; 9/7, 9, 11.

²⁶ M. D. Matei, L. Chițescu, *Problèmes historiques concernant la forteresse du temps des Mușat et l'établissement urbain de Roman*, în *Dacia*, N. S., X, 1966, p. 299, fig. 4/1, 3, 5, 7—8.

²⁷ D. Gh. Teodor, Eug. Neamțu și V. Spinci, *op. cit.*, p. 204, fig. 10/9—11; 8/5—6; 9/4.

²⁸ Cercetări efectuate în anii 1972—1975 de V. Spinci și R. Popovici-Baltă în așezarea rurală de la Hudum-Botoșani.

b) Ceramica cenușie de aspect nezgrunțuros este destul de slab reprezentată. Ea se rezumă la câteva fragmente de căni lucrate dintr-o pastă de foarte bună calitate, din lut bine ales și degresată cu nisip mărunț. În compoziția pastei se pot observa și mici boabe de calcar. Suprafața vaselor este netedă, fără asperități, iar arderea uniformă și completă. Fragmentele ceramice lucrate din această pastă aparțin unor căni de dimensiuni mari sau mijlocii. Una din ele prezintă pe fața exterioară a buzei o muchie, căreia îi corespunde în interior o șanțuire pronunțată (fig. 5/3). Din aceeași

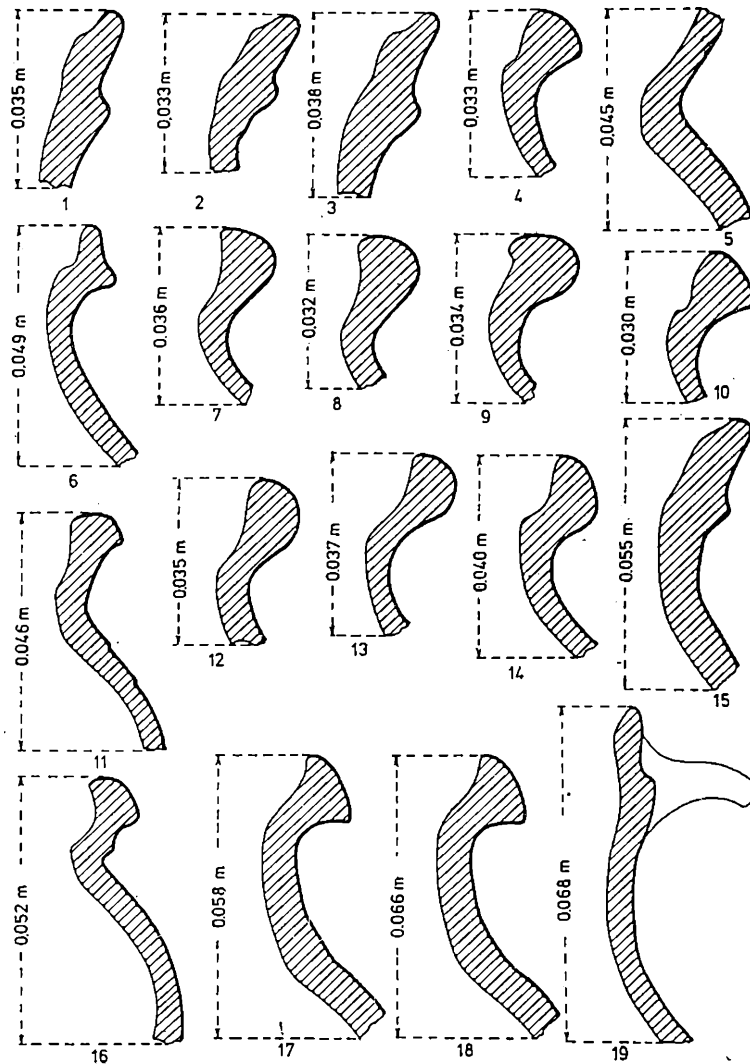

Fig. 3. — Fragmente ceramice din pastă cenușie (7, 9 12 — 19) și roșie (1 — 6, 8, 10 — 11).

categorie de pastă s-a păstrat și o toartă albiată, cu marginile asimetrice rotunjite. În ceea ce privește ornamentarea, un singur fragment de cană, de dimensiuni mari, este decorat cu incizii largi pe umăr. Exemplare asemănătoare ca formă au fost descoperite la Suceava²⁹ și Baia³⁰, unde au fost datate în ultima parte a secolului al XIV-lea și primele decenii ale secolului al XV-lea.

B. *Ceramica roșie* se află în cantitate mult mai mică în comparație cu cea cenușie și poate fi împărțită în două categorii și anume: a) ceramica de aspect zgrunțuros și b) ceramica de aspect nezgrunțuros.

²⁹ El. Busuioc, *op. cit.*, București, 1975, p. 44, fig. 33/3, 5—6; 35/3, 11, 14, 16.

³⁰ Eug. Neamțu, V. Neamțu și St. Cheptea, *op. cit.*, în *AȘU-Iași*, s. III, t. XXI, 1975, p. 18, fig. 3/2, 4.

a) Ceramica de aspect zgrunțuros cunoaște cele trei variante de pastă întâlnite în cazul ceramicii cenușii. În prima variantă includem un singur fragment de borcan, lucrat dintr-o pastă cu pietricele în compoziție, nisip cu granulație medie și rare granule de calcar. Arderea este incompletă, pereții vasului prezentind în spărtură un miez cenușiu. Borcanul are buza evazată, tăiată oblic, gîtul abia schițat și umerii proeminenți (fig. 4/2; 3/5). Această formă de vas este de factură mai veche, întilnindu-se în prima jumătate a secolului al XIV-lea³¹.

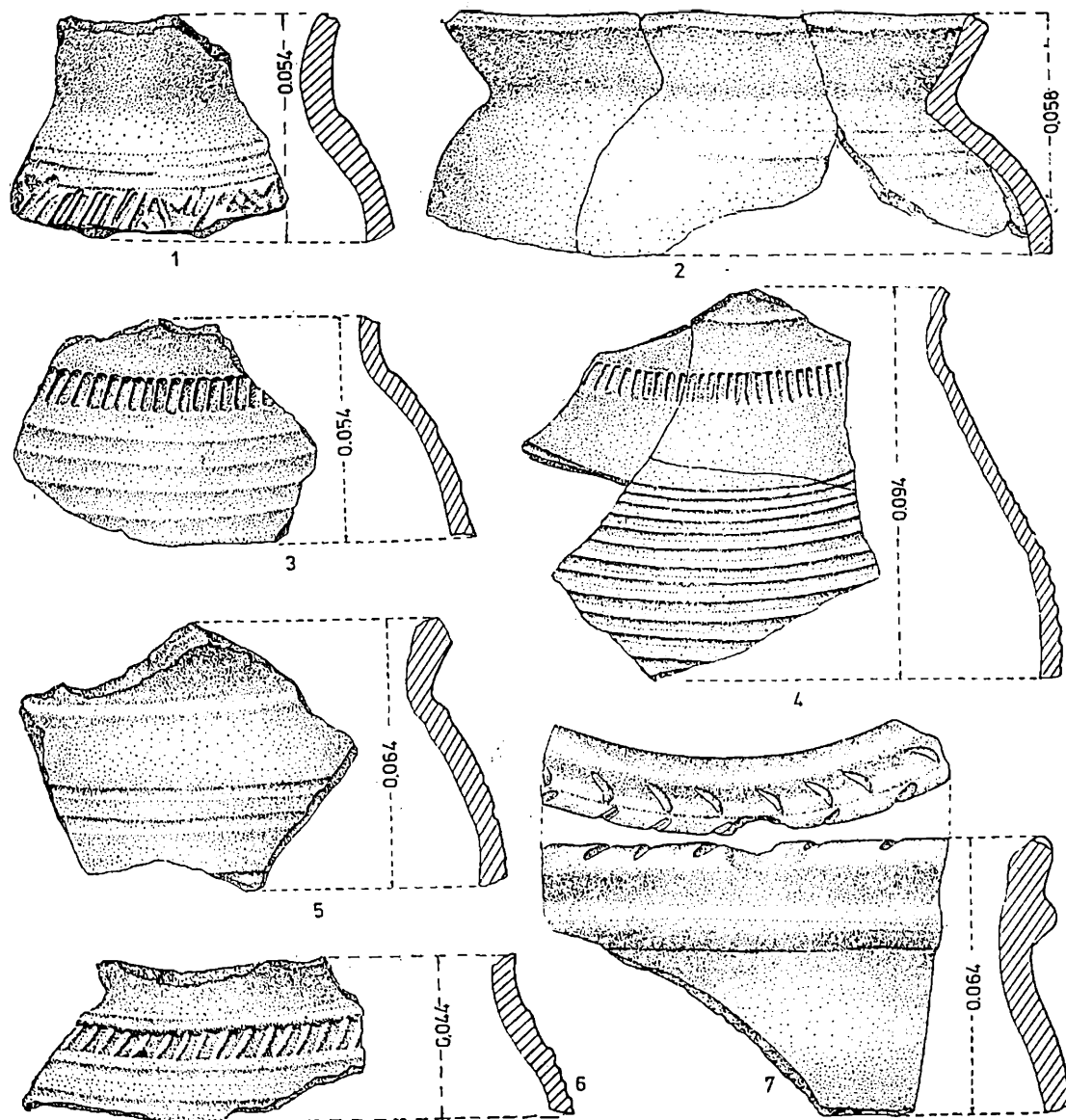

Fig. 4. — Ceramică din pastă cenușie (3 — 4, 6 — 7) și roșie (1 — 2, 5).

Din a doua variantă fac parte vase cu aceleași caracteristici pe care le prezintă ceramica cenușie zgrunțuroasă în ceea ce privește compoziția pastei. În schimb arderea este incompletă ca și în cazul primei variante din pastă roșie zgrunțuroasă. Forma tipică de vas este tot borcanul cu nervură pe fața exterioară a buzei (fig. 3/1—3). Ca ornament se întilnesc doar linii adânc incizate (fig. 4/5).

Ultima variantă este reprezentată prin vase cu buza scundă, mai mult sau mai puțin îngroșată, cu alveolare pentru capac, decorate cu caneluri pe partea bombată a corpului (fig. 3/4—6, 8,

³¹ El. Busuloc, *op. cit.*, București, 1975, p. 22, fig. 9/4.

10–11). Un singur fragment este ornamentat cu linii oblice incizate, executate destul de neglijent cu roțița dintată (fig. 4/1).

Ceramica din pastă roșie zgrunțuroasă este asemănătoare cu cea descoperită la Suceava ³², Baia ³³, Siret ³⁴, Roman ³⁵, Cuhea ³⁶ și Lunca-Dorohoi ³⁷.

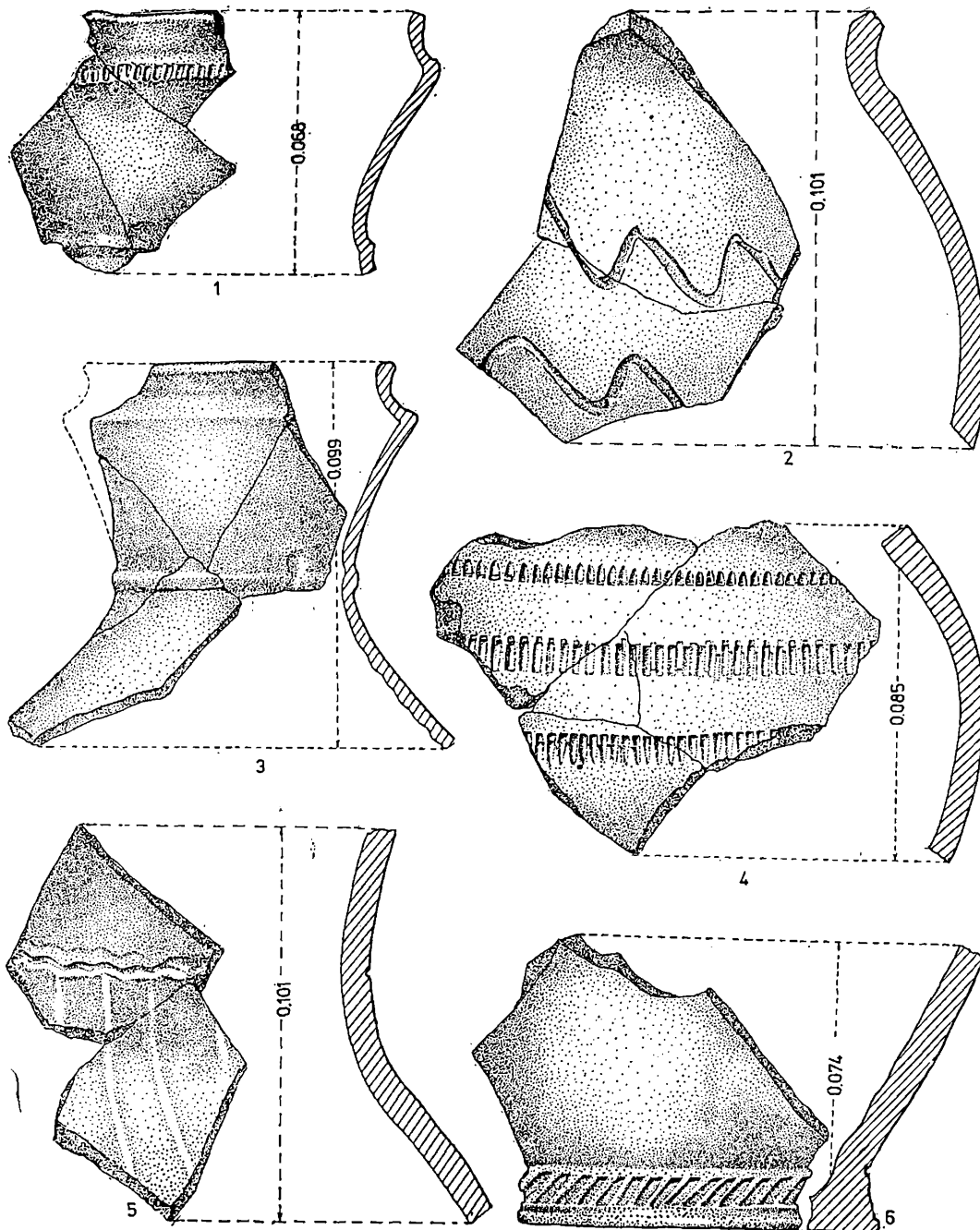

Fig. 5. — Ceramică din pastă cenușie (1 – 4) și roșie (5 – 6).

³² *Ibidem*, p. 28–29, 40.

³³ Eug. Neamțu, V. Neamțu și St. Cheptea, *op. cit.*, în *AȘU – Iași*, s. III, t. XXI, 1975, p. 17, fig. 1/6.

³⁴ St. Cheptea, *op. cit.*, p. 354, fig. 9/1–6, 8–9.

³⁵ M. D. Matei, L. Chițescu, *op. cit.*, p. 307, fig. 6/1.

³⁶ R. Popa, M. Zdroba, *Șantierul arheologic Cuhea. Un centru voievodal din veacul al XIV*, Baia Mare, 1966, p. 46, fig. 33 b, c; 34/7.

³⁷ D. Gh. Teodor, Eug. Neamțu și V. Spinei, *op. cit.*, p. 206, fig. 8/3.

b) Ceramica de aspect nezgrunțuros este lucrată din pastă bine frământată, în care se observă granule fine de nisip și firișoare de mică. Arderea este completă și unitară, fețele vaselor și miezul pereților avind aceeași culoare. Suprafața exterioară este netedă și lustruită, uneori acoperită cu angobă. Cele câteva fragmente descoperite provin de la câni de dimensiuni mari. Una din ele are fundul bine profilat și ca decor linii oblice incizate cu roțița (fig. 5/6). Alt fragment este decorat pe gît cu o incizie vălurită, iar pe corp cu benzi lustruite (fig. 5/5). Un decor similar acestuia din urmă apare la Siret tot pe o cană din pastă roșie ³⁸.

Ceramica descoperită în locuință prezintă o gamă destul de restrinsă de forme de vase, singurele forme întîlnite fiind borcanul și cana. În același timp se face remarcată dăinuirea unor forme și categorii de pastă de tradiție mai veche, care apar asociate cu ceramică tipică pentru sfîrșitul secolului al XIV-lea și primele decenii ale secolului al XV-lea.

Pe baza analogiilor privind ceramica și restul obiectelor de inventar, complexul arheologic descoperit pe platoul Parcului Cetății datează din ultima parte a secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea.

Cercetările efectuate pe platoul Parcului Cetății au scos în evidență o nouă zonă de locuire medievală, situată în preajma platoului Cetății de Scaun a Sucevei. Această zonă se află în afara ariei delimitate de șanțul de apărare de la sfîrșitul secolului al XIV-lea al orașului Suceava. Este posibil ca ea să se fi aflat în perimetrul de gravitație al Cetății de Scaun din vremea lui Petru Mușat. Săpăturile întreprinse pînă în prezent atestă faptul că pe platoul Parcului Cetății a existat o zonă de locuire feudală, foarte probabil un sat, ale cărei începuturi se plasează, deocamdată, în ultima parte a secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea.

RODICA POPOVICI-BALTĂ și NICOLAE URSULESCU

DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES DES XIVe—XVe SIÈCLES DE SUCEAVA — PARCUL CETĂȚII

RÉSUMÉ

Au cours des fouilles effectuées en 1971 à Suceava, au lieu-dit Parcul Cetății, on a découvert une habitation encadrée chronologiquement à la fin du XIVe siècle et au début du XVe.

L'habitation est rectangulaire, de petites dimensions, aux côtés d'environ 3 × 2,60 m (fig. 1).

L'inventaire de l'habitation est composé de nombreux fragments céramiques, objets en métal et en os. Parmi les objets en métal nous mentionnons : un cadenas (fig. 2/10), deux crochets (fig. 2/8—9), quatre couteaux (fig. 2/2, 6—7, 11), une boucle d'oreille (fig. 2/1) et un objet d'utilisation incertaine (fig. 2/3). Les objets en os se réduisent à deux exemplaires : une aiguille (fig. 2/5) et un manche de couteau (fig. 2/4).

La céramique est entièrement travaillée à la roue rapide et classifiée en deux groupes principaux : céramique grise et céramique rouge.

La céramique grise est prédominante et se divise en deux catégories bien distinctes. La première catégorie est formée par la céramique réalisée d'une pâte, dont le dégraissant n'est pas d'un bon choix, ce qui rend la surface des vases grumeleuse. Pour les formes on constate la présence des vases du type bocal (fig. 3/7, 9, 12—18; 4/7) et des brocs (fig. 3/19; 4/4; 5/1). Les vases sont ornés de lignes obliques incisées (fig. 4/3—4, 6; 5/1), de lignes ondulées (fig. 5/2), de bandes de lignes droites incisées (fig. 5/4) et d'alvéoles (fig. 4/7). De la deuxième catégorie font partie les vases à surface lisse et polie. L'unique forme rencontrée est le broc (fig. 5/3).

La céramique rouge est constituée, à son tour, de céramique grumeleuse et de céramique fine, polie. La céramique rouge grumeleuse n'est représentée que par des bocaux (fig. 3/1—6, 8, 10—11; 4/2) et la céramique fine par des brocs (fig. 5/5—6).

De l'analyse de la céramique on constate l'absence de certains types de vases tels qu'écuelles, coupes, couvercles. En même temps on remarque que cette céramique garde certaines formes et variantes de pâte de tradition plus ancienne, associées à la céramique caractéristique de la fin du XIVe siècle et les premières décennies du XVe siècle.

³⁸ Al. Rădulescu, *op. cit.*, p. 235—237, fig. 8/6.

Basé sur les analogies concernant la céramique et les autres objets, on a daté l'habitation de Parcul Cetății entre la dernière partie du XIVe siècle et le début du XVe siècle.

Les recherches effectuées sur le lieu-dit Parcul Cetății ont mené à la découverte d'une nouvelle zone d'habitat médiéval, qui s'étendait près de la Cité de résidence princière de Suceava. Bien que cette zone ne soit pas comprise dans l'aire délimitée par le fossé de défense de la fin du XIVe siècle, il est possible qu'elle ait été reliée au périmètre de gravitation de la Cité de résidence du temps du règne de Petru Mușat. De même, les fouilles archéologiques entreprises à présent indiquent qu'il a existé dans cet endroit une zone d'habitation féodale, dont les débuts se placeraient, pour le moment, entre la fin du XIVe siècle et le début du XVe siècle.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Plan de l'habitation 1 : 1, fragments céramiques ; 2, pierres ; 3, os ; 4, torchis ; 5, plate-forme de mortier.

Fig. 2. — Objets en cuivre argenté (1), en fer (2 — 3, 6 — 11) et en os (4 — 5).

Fig. 3. — Fragments céramiques en pâte grise (7, 9, 12 — 19) et rouge (1 — 6, 8, 10 — 11).

Fig. 4. — Céramique en pâte grise (3 — 4, 6 — 7) et rouge (1 — 2, 5).

Fig. 5. — Céramique en pâte grise (1 — 4) et rouge (5 — 6).